

TÜRKİYE JEOLojİ KURUMU'NUN 40 YILLIK GEÇMİŞİ VE GELECEĞİ

«Ülkemizde Jeolojinin gelişmesine ve ilerlemesine yardımcı olmak, bu bilimin yurt ekonomisindeki ve memleketin bilimsel yaşamındaki yerini ve önemini tanıtmak, üyeleri arasında dayanışma ve beraber çalışma imkânlarını araştırmak ve sağlamak,» memleketimizi kendi gözlerimizle inceleyip-değerlendirmek, buluşlarımızı bilim dünyasına aktarmak ve böylece jeolojinin, daha geniş anlamda yerbilimlerinin uluslararası düzeydeki gelişmesine-ilerlemesine katkıda bulunmak amacıyla: 1946 Yılı'nın 14 Temmuz gününü Türkiye Jeoloji Kurumu resmen kurulu.

5 Kişilik Kurucu üyelerimizden şimdi hayatta olmayan Merhum Prof. Hamit Nafiz Pamiri, Jeoloji Yüksek Mühendisi Cevat Eyüp Taşmanı ve Jeolog Dr. Recep Egemeni derin saygı ve minnetle anar; hâlen aramızda bulunan Sayın Dr. Cahide Kırışlı (Ünsalaner) ile Sayın Dr. Necdet Egeran'ı saygılarımız ve şükran duygularımızla selamlar, daha uzun yıllar Kurumumuza şeref vermelerini dileriz.

Türkiye Jeoloji Kurumu kurulurken, batı ülkelerinde 100-150 yıl önce faaliyete geçmiş olan benzer kuruluşlar: İngiltere'de «Geological Society of London (1807)», Fransa'da «Société géologique de France (1830)», Almanya'da «Deutsche Geologische Gesellschaft (1848)» ve «Geologische Vereinigung (1910)», İsviçre'de «Société géologique Suisse» ve Amerika Birleşik Devletlerinde «The Geological Society of America (1888)» örnek olarak alınmış; kendi kurumumuzun faaliyetinin de, her yönü ile onlara eşit olması arzu edilmiştir.

Bilindiği gibi, Türkiye Jeoloji Kurumu, Bakanlar Kurulu Kararlarıyla «Kamuya yararlı» kuruluş olarak tescil edilmiş ve kendisine adına başında «Türkiye» unvanını taşıma hakkı verilmiştir. Ayrıca, ozamanki T.J.K. Tüzüğünde: «Kurum siyasetle uğraşmaz» şeklinde özel bir madde (Madde 4) yer almıştı. Böylece, Kurum, diğer derneklerden ve meslek odalarından farklı bir statüye sahip kılınmıştı. Bunun açık anlamı, Kurumun tüm bilimsel çalışmalarını ve mesleki faaliyetini günlük politikaya karışmadan, zaman-zaman değişen hükümetlerin siyasî ve ekonomik görüşlerinin etkisinde kalmadan yürütebilmesini sağlamaktır.

Türkiye Jeoloji Kurumu, ilk 20 yıllık dönemde bu ilkeye uyararak, tam bir özgürlük ve bilimsel anlayış içinde faaliyetini sürdürmüş, yurt içinde ve yurt dışında saygınlığını tanıtmış, her yıl türkçe ve yabancı dillerde yayınladığı Bülteniyle de, Türkiye'de yerbilimlerinin gelişmesine çok önemli katkılarda bulunmuştur. 1970'lere kadar yayımlanan Bültenlerin içeriği bu gerçeği kanıtlamaktadır.

Bu verimli ve başarılı normal dönem maalesef sürekli olmamış, 1968'lerden itibaren günlük politika yavaş-yavaş kurum içine sızmaya başlamış, «Kurum siyasetle uğraşmaz» maddesi tüzükten çıkarılmış, Kurum Başkanlığı'na veya Yönetim Kurullarına seçilen bazı meslektaşlarımız, bilimsel toplantılarımıza devrin bakanlarını, umum müdürlerini davet ederek, onların önünde günlük siyasetle karışık konuşmalar yapmışlardır.

Daha sonra, 1974-1975'lerde Kurum yeni bir siyasal akımın etkisi altına sürüklenmek istenmiş ve bu karmaşık ortam 1980 sonlarına kadar devam etmiştir.

Bütün bu karışıklıklara rağmen, Kurumumuz bilime ve jeolojiye inandırmış-ileri görüşlü genç arkadaşlarımızın azimli ve dirayetli yöneticiliği sayesinde çok şükür bu bâdireleri çok az kayıpla atlatmış, kısa sürede normal çalışma düzenine tekrar kavuşmuştur.

Son birkaç yıldan beri de, Kurumun çevresinde başka bir «Soğuk hava»nın esmeğe başladığı duyulmaktadır. Bazı meslektaşlarımızın, kurumun faaliyetlerinin askıya alınması ve bu güzide kuruluşumuzun zaman içinde yok edilmesi gibi düşünceler içinde oldukları söylentileri dolaşmaktadır.

Doğruluğuna kesinlikle inanmak istemediğimiz böyle bir hareketin, son yıllarda memleketimizde hızlı bir tempoda gelişmekte olan ve yurt dışında da takdirle-övgü ile karşılanan Türkiye'nin ilerlemiş yerbilimlerine ve değerli yerbilimcilerine beklenmedik bir darbe olacağı şüphesizdir. Ancak, bilime, jeolojiye ve Türkiye'nin jeoloji alanındaki gelişmesine gönül vermiş, yürekten inandırmış çok sayıdaki genç meslektaşlarımızın böyle bir harekete engel olacaklarına inancımız tamdır.

Yazımın bu bölümünü tatlıya bağlamak için, sizleri tekrar 40 yıl öncesine götürmek, Kurumun ilk bilimsel toplantısında Kurum Başkanı Merhum Prof. Hamit Nafiz Pamir hocamızın açış konuşmasının son iki paragrafından birkaç cümleyi burada tekrar dile getirmek istiyorum. Hocamız derki :

«Arkadaşlar, zaten bizim çalışma tarzlarımız diğer bilim erbabını imrendirecek şekildedir. Açık havada doğrudan doğruya çıplak tabiatın sineğinde çalışmak imtiyazı her meslekte yoktur. Jeologlar daima genç kalan insanlardır (benim gibi). Birlikte geçirilmiş bir dağbaşı, bir çadıraltı hayatının bize verdiği bir arkadaşlık sevgisi vardır ki, bizleri diğer mesleklerde olduğundan fazla birbirimize bağlar. Bu arkadaşlık atmosferi içinde, eğer istersek memleketin bütün ilim hayatında yepyeni bir çığır açabiliriz. Türkiye Jeoloji Kurumunu işte bu ümit ve dileklerle kuruyoruz.»

Gerçekten de Kurum olarak bu çığırı açmış bulunuyoruz: sayısı 50'yi geçen Bültenimizle, her yıl yaptığımız bilimsel toplantılarımızla, zaman-zaman tertiplediğimiz Uluslararası Kongrelerle ve yurt dışındaki Kongrelerde verdiğimiz orjinal tebliğlerle bu bilimsel ortamı çoktan yaratmış durumdayız.

Bilindiği gibi, milletlerin büyüklüğü ve saygınlığı bugün her zamankinden daha çok bilimsel alanlardaki başarıları ve verimlilikleriyle ölçülmekte, Uluslararası Bilimsel Toplantılarda verdikleri tebliğlerin ve ünlü dergilerde çıkan yayınlarının nitelikleriyle değerlendirilmektedir. Diğer yünden, «Medenî-Uygar» diye vasıflandırdığımız milletlerde bilimin gelişmesine ve ilerlemesine o memleketlerdeki bilimsel kuruluşlar-İlmi cemiyetler önderlik etmektedir.

Eğer, yıllardır dilimizden düşürmediğimiz «muasır medeniyet seviyesine yükselme» ilkesine inanıyor ve bunu gerçekleştirmeyi hakikaten istiyorsak, en azından bu seviyede bulunan milletler kadar bilime ve bilimsel kuruluşlara (ilmî cemiyetlere) önem vermemiz, bu kuruluşlarımızı o memleketlerde olduğu şekilde değerlendirmemiz zorunludur.

Kendimize örnek almak istediğimiz batı ülkelerinde jeoloji cemiyetlerinin yıllık bilimsel toplantılarında günlük politikadan, hükümetlerin siyasî-

ekonomik tutum ve davranışlarından hiçbir zaman söz edilmiyor; bu toplantılara Bakan veya Umum Müdür gibi meslek dışı kimseler katılmıyor. Bilimsel Toplantı, Cemiyet Başkanının krsa bir açış konuşmasıyla başlıyor ve hemen tebliğlerin verilmesine geçiliyor.

Türkiye Jeoloji Kurumu'nun önümüzdeki yıllarda izleyeceği faaliyet yöntemini İngiltere, Fransa, Almanya, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletlerindeki Jeoloji Cemiyetlerine benzer şekilde sürdürmesi başlıca dileğimizdir. Ancak bu suretle Ülkemizin ve tüm Yerkürenin jeolojisine hizmet edilebilir, bu ilimler topluluğuna önemli katkılarda bulunulabilir.

Bu amaçla, Kurumumuz içinde veya dışında, jeolojinin Mineraloji-Petrografi, Jeokimya, Paleontoloji, Stratigrafi, Sedimentoloji, Tektonik ve Jeodinamik gibi çeşitli ihtisas dallarında müstakil gruplar veya dernekler kurulmasıyla da, bu bilim dallarının daha hızlı, daha verimli gelişmesi sağlanmış olur.

Son bir konu olarakta, Kurumun Jeoloji Mühendisleri Odası ile olan ilişkilerine değinmek istiyorum. Bu ilişkilerin, şimdiye kadar olduğu gibi, gelecekte de, dostça, uygarca, karşılıklı sevgi ve saygı ile devam etmesini; bu iki kuruluşumuzun faaliyetlerini yan-yana, fakat özgürce, meslekî bağılılık ve karşılıklı yardımlaşma suretiyle sürdürmelerini diliyor, Kurumun ve Mühendisler Odamızın önümüzdeki ikinci kırk yıl zarfında daha çok gelişmesini, daha fazla ilerlemesini, yurt içinde ve yurt dışında daha derin saygınlıklara mazhar olmasını temenni ediyorum.

İhsan KETİN

İ.T.Ü. Maden Fakültesi

DÜNYANIN EN ESKİ JEOLJİ HARİTASI

(Mısır firavunu Seti I (M. Ö. 1350- - 1205) e ilişkin altın madenini göstermektedir) Fotoğraf Dr. Okan Tekeli tarafından Mısır Jeoloji Kurumun'dan temin edilmiştir.